

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De Sacramentorum institutione & necessitate,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

gratiam, iuxta iam dicta. Hoc vero, est eadem gratia significata & causata. Quibus respectu quorundam sacramentorum, puta *Baptismi, Confirmationis, & Ordinis*, additur, res & sacramentum simul: diciturque Character sacramentalis; qui simul significatur & significat, prout patebit in seq. cap. 6. & est qualitas indelebilis, quam tria illa sacramenta, *perinde ac gratiam*, imprimunt in anima ex Concilio Trid. sess. 7. De sacramentis in genere, canone 9.

Quod attinet ad sacramentorum numerum; septem, neque plura nec pauciora ea esse, certum est de fide ex cap. Ad abolendam, De hæreticis: & ex Concilio Florentino in instructione Armenorum: atque apertius ex Concilio Trid. sess. 7. De sacramentis in genere, can. 1. Id quod aduersus hæreticos bene propugnant Bellarm. tom. 2. *controversiarum lib. 2. De sacramentis in genere, cap. 23. & quatuor sequentibus ac Gregor. à Valent. aduersus partem D. Thomae, disput. 3. quest. 6. puncto 2.* Illius numeri vero rationem, seu convenientiam D. Thomas 3. par. quest. 65. ar. 1. repetit ex proportionem inter corporalem vitam & spiritalem, quæ est sacramentorum finis. Nam ut in vita corporali quædam requiruntur ex parte singulorum hominum, & quædam ex parte vniuersitatis, seu Reipublicæ. Ad ex parte quidem singulorum hominum tria requiruntur potest: nempe generatio, augmentatio, & nutritio; per accidens vero, duo: nempe remedium contra morbos, si contingat hominem ægrotare, & remedium contra reliquias morborum, vt perfecte conualescat. Duo item requiruntur ex parte Reipub. nimirum parentes, qui in ea propagent vitam corporalem: & Principes ac Magistratus, qui eam regant & ordinent. Eadem ratione in vita spirituali requiritur primo, spiritualis generatio per Baptismum. Secundo, augmentatio per confirmationem. Tertio, nutritio per Eucharistiam. Quarto, remedium contra morbos peccatorum per penitentiam. Quinto, remedium contra reliquias peccatorum per Extremam unctionem. Sexto, propagatio hominum fidelium, seu multitudinis constituentis Ecclesiam, per matrimonium. Septimo, regimen eiusdem multitudinis, per sacramentum Ordinis. Quam rationem ad eum D. Thomæ locum explicat Suarez: sed nobis satis est, quod rem satis bene declaret, neque esse opus similitudinem per omnia quadrare.

De comparatione eorundem sacramentorum inter se, quam D. ipse Thom. habet in seq. art. 2. & 3. videri potest Bellarm. in cit. lib. 2. cap. 28. quia enim res ad speculationem potissimum spectans, nobis sufficere potest monuisse de fide esse, quod ea non sint ita inter se paria, vt nulla ratione aliud alio sit dignius, ex definitione Concilio Trid. sess. 7. De sacramentis in genere, can. 3.

CAPVT II.

De Sacramentorum institutione, & necessitate.

SUMMARIUM.

- 7 Institutio omnium sacramentorum noua legis est à Christo: & quod necessarium aliud sit necessitate medijs, & aliud necessitate præcepti.
- 8 Duae differentiæ inter vtramque, illam necessarij speciem.
- 9 Tenenda, de necessitate sacramentorum.
- 10 Quæ dicatur necessitas sacramenti.

EX Concilio Tridentino, sess. 7. De sacramentis in genere, can. 1. constat de fide esse, quod sacramenta omnia nouæ legis sint à Iesv Christo Domino nostro instituta: atque id immediate, prout Bellarm. ostendit *De sacramentis in genere, lib. 1. cap. 23.* Quando autem sint instituta, dicendum est postea, de singulis agendo. Vt autem intelligatur eorum necessitas ad animæ salutem, ad quam ordinantur, vt ad finem; notandum est aliquid necessarium esse ad finem, vel simpliciter; cum scilicet finis absque eo haberi non potest: quo modo pedes sunt homini necessarij ad ambulandum: vel secundum quid, nempe cum finis sine eo haberi quidem potest, non tamen ita commodè: quo modo equus est homini sano necessarius ad faciendum iter. Rursus necessarium simpliciter posse tale esse, vel necessitate medijs, nimirum quando ad finem consequendum ita requi-

ritur, siue ex rei natura, siue ex pacto & institutione alterius, vt sine eo talem finem nemo consequi possit: quo modo sumptio cibi necessaria est ad conseruationem vite corporalis; & sexus vicilis ad sacerdotium. Vel posse esse necessitate præcepti: vt contingit cum faciendum est, aut omittendum aliquid, non quod sit medium absolute necessarium in finem propositum: sed quod sit præceptum fieri ab eo, qui velit potiri sine: quo modo bona opera præcepta à Deo, vel ab Ecclesia, auctoritate Dei, sunt necessaria Christiano ad conseruationem æternæ salutis.

Inter quos duos necessarij modos duplex cernitur differentia; prior est, quia eo ipso, quod aliquid necessarium est ad salutem necessitate medijs, consequenter est & necessitate præcepti, quoniam ratio naturalis dicitur, præscribitque tale medium assumendum esse: non vero contra, eo ipso, quod aliquid est in præcepto, consequenter medium est ad salutem ita necessarium, vt ea sine illo haberi nequeat. Quæ admodum hoc ipso quidem quod aliquid est de se malum, est quoque prohibitum: non autem contra, aliquid eo ipso malum est de se quod prohibitum sit. Posterior differentia (quæ præcedens illustratur) est, quod cum aliquid est necessarium necessitate medijs, si quis non assumat tale medium, nec consequatur finem; tamen si absque sua copia nequeat id ipsum medium habere: aut licet habere potuerit, tamen ex ignorantia inuincibili, illud non assumpsit. Cum vero aliquid est necessarium necessitate tantum præcepti: si quis propria culpa illud omittat, ipse peccat; aut qui in die festo non interfuit Missæ, quia morbo graui laborabat. Porro necessarium simpliciter necessitate medijs (prout ante indicauimus) quoddam est ex rei natura, vt illud quod alæ sunt ad volandum necessarij: quoddam vero ex alterius institutione; vt illud quo in ludis attingere metam, medium est necessarium ad reportandum brauium.

Quibus ita positis: de necessitate sacramentorum, tenendum est primo, omnia ad conseruationem salutis necessaria esse secundum quid; id est, accommodata, viliqua esse. Id enim est de fide ex Concilio Trid. sess. 7. De sacramentis in genere, can. 4. In quo anathemati subiicitur qui dixerit sacramenta nouæ legis, non esse ad salutem necessaria, sed superflua: hoc est, prout bene declarat Suarez in fine commentarij ad art. 4. antecitata quest. 65. D. Thomæ, qui dixerit nullum sacramentum esse necessarium ad salutem, aut aliquod esse superfluum, seu nihil ad eam utile esse: superfluitas enim vt citati opponitur. Tenendum est secundo, nullum ex iisdem sacramentis necessarium esse ad salutem ex natura rei, quia dubium non est, quin Deus sine illis possit saluare homines. Tenendum est tertio, posita Christi institutione, quædam esse necessaria necessitate medijs simpliciter: quædam non item; namque sine Baptismo vel in re vel in voto, neminem saluari, habetur per illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest intrare in regnum cælorum, neque item sine penitentia, saltem in voto, saluari cum post Baptismum susceptum mortaliter peccauerit: habetur ex Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 2. in fine, vbi statuitur: sacramentum penitentia lapsis post Baptismum, ad salutem necessarium esse, sicut nondum regeneratis Baptismus. Aliqui pariter addunt sacramentum Eucharistia; sed de eo controuersa est alterius loci. De reliquis autem sacramentis constat non esse necessaria necessitate medijs simpliciter. Quatenus vero necessaria sint necessitate præcepti, suis locis dicetur Deo iuuante.

Aduerte vero nullam ex his necessitatibus esse eam, quæ dicitur necessitas sacramenti: sed aliam, qua necessarium illud dicitur, sine quo sacramentum perfici & valere nullo modo potest: qualis est necessitas aquæ ad Baptismum. Id vero sine quo potest sacramentum perfici quidem, requiritur tamen ex præcepto (& ideo sine peccato non omittitur, nisi vrgens ac legitima causa excuset) dicitur necessarium necessitate sacramenti, non quidem simpliciter, sed ex præcepto: prout exorcismus dicitur necessarius ad Baptismum: aliæque ceremoniæ ad idem sacramentum, aut ad aliquod cæterorumum

requisita. De quibus Concil. Trid. sess. 7. de sacramentis in genere, can. 13. sic decernit: Si quis dixerit receptos & approbatos Ecclesie Catholice ritus in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contentari, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Ecclesie pastorem mutari posse, anathema sit. De illis agemus in seq. cap. 4.

CAPVT III.

De essentialibus, nempe de materia & forma sacramentorum.

SVMMARIVM.

- 11 Tria ad vnumquodq; sacramentum concurrere oportet vt perficiatur: materia, forma, & minister.
- 12 Modus compositionis sacramenti ex materia & forma.
- 13 Materia cuiusq; sacramenti indeterminata quidem est quoad determinationem, non tamen quoad rem.
- 14 Materia & forma sacramentorum certa, definita, sunt ex Christi institutione.
- 15 Ecclesia nequit mutare essentialia sacramentorum, nec effectum eorum impedire.
- 16 Quod in sacramento, & res, verbi: & verbum, rei habere possit rationem.
- 17 Que coniunctio materia & forma requiratur ad sacramentum.
- 18 Quanta item vtriusq; propinquitas.
- 19 Qua ratione sacramentum Eucharistia consecratur constare & verbis.
- 20 Mutatio essentialis in materia & forma sacramenti, reddit istud inualidam: non item accidentalis. Et quando essentialis contingat in materia.
- 21 Quando in forma.
- 22 Ad sacramentum nihil refert, cuius idiomatis sit ipsius forma, neque an eam intelligat qui administrat illud, vel suscipit.
- 23 Dummodo verba habeant significationem vsu receptam, qualem sacramenti forma est.
- 24 Sex modi quibus fieri potest mutatio in sacramenti forma: & ratio iudicandi quando illa sit huic essentialis, & quando accidentalis.
- 25 Quid sit faciendum in probabili dubio, An ex mutatione forma pereat.
- 26 Quando ex accidentali mutatione forma sacramentum irritum reddatur, vel non.

II. **O**MNIA legis noue sacramenta tribus perficiuntur, vt Concilium Florentinum in instructione Armenorum decernit: videlicet rebus, tanquam materia; verbis, tanquam forma: & persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: quorum si aliquod desit, non perficiatur sacramentum ipsum. Quo quidem de creto significatur vnumquodque antea memoratorum sacramentorum, ex rebus & verbis tanquam partibus componentibus constare. Et satis significauit D. Augustinus relatus in cap. Detrahe, 1. quæst. 1. dicens: Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum. Atque patet ex eo quod nomina forma & materia, sint partium substantiam rei constituentium. Significatur pariter ex ministro pendente: tanquam effectum nimirum ex suo efficiente: de quo in sequenti capite quinte. De eadem vero materia accommodare ad nostrum institutum dicitur: quæ sunt speculationis scholasticæ relinquemus ei qui volet videnda apud Francisc. Suarez tom. 3. in 3. part. D. Thom. disput. 2. late & erudite suo modo ea persequentem.

Notandum est autem primo cum Bellarm. De sacrament. in genere, lib. 1. cap. 18. sacramentum non esse quidem proprie aliquid compositum physicum: habere tamen cum eo similitudinem quandam. Nam vt in composito physico materia præcedit, & ad eam accedit forma; sicut accedit verbum ad elementum, seu ad rem, & fit sacramentum. Deinde sicut in composito physico materia est indeterminata, & ex se indifferens ad quamlibet substantiæ corporeæ spe-

ciem; & per formam, ad aliquam certam determinatur: sic in sacramento (quod cum de se signum sit, non alter componitur ex rebus & verbis, quam vt significant) rei significatio indeterminata, determinatur per significationem verbi: nec alter res & verbum veniunt in sacramenti compositionem, quam per talem determinationem significationis. Exemplo est compositio Baptismi ex humani corporis ablutione ex aqua, & ex prolatione verborum: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti facta secundum Christi institutionem. Hæc enim determinate significando emundationem animæ per gratiæ infusionem, ad eandem significationem determinat ablutionem prædictam: quæ quidem potest indifferenter, vt illam, ita & aliam emundationem significare: verbi gratia liberationem ab aliqua infamia tanquam à sorde.

Notandum est secundo, quod etsi materia sacramenti quoad significationem indeterminata sit; quoad rem tamen certam ac determinatam, non minus, quam formam. Id quod patet inductione: cum enim duplex distinguitur: vna remota, & altera propinqua: Baptismi materia remota, est aqua naturalis: penitentia: peccata: Eucharistia, panis triticus, & vinum ex vuis vitis expressum: Confirmationis, Chrisma ex oleo & balsamo confectum, & ab Episcopo benedictum: Extremæ vnctionis, oleum oliuarum, ab Episcopo item benedictum: Ordinis, instrumenta singulorum ordinum: & inter cætera, organum sacerdotale, calix cum vino, & patena cum hostia: Matrimonij denique personæ habiles ad contrahendum. Proxima vero materia Baptismi, est ablutio: Penitentia, confessio peccatorum cum contritione: Eucharistia, species panis & vini: Confirmationis & Extremæ vnctionis, vnctio est antememorato oleo: Ordinis, porrectio seu traditio supradictorum instrumentorum: Matrimonij denique, coniugium consensus ab ipsis expressus signo externo. De quibus singulis erit suis locis in sequentibus dicendum.

Hoc autem loco notandæ est vniuersæ, in materia remota requiri debitam qualitatem, & quantitatem: vt in aqua Baptismi, quod sit vera & elementaris; atque tanta vt idonea sit ad effectum exterioris ablutionis corporis, per quam possit significari interior animæ ablutio: quæ Baptismo ipso tanquam Dei instrumento perficitur.

Si quis quærat, vtam materia & forma sacramenti certa sint & finita ex Christi institutione. Respondendum est affirmatiue. Cum enim talis determinatio facta sit ad particularem sacramenti constitutionem: atque, vt habitum est initio proxime præcedentis capituli, de fide sic Christum omnium sacramentorum institutorem esse: non alio, quam ab ipso censeri debet facta talis determinatio; præsertim cum sufficienter id colligatur ex scriptura sacra, Sanctorum Patrum ei adiuncta expositione, & Eccl. sic traditione, prout videre est apud Bellarm. lib. 2. de sacramentis in genere, cap. 24. & Suarez in tom. 3. in 3. partem D. Thom. disput. 2. sect. 3. Accedit quod eiusdem fuerit, sacramenta quoad partes suas intrinsecas determinare, cuius fuit illa institueret. A solo Deo autem institui potuerunt, cum sint signa prædicta, quæ significando gratiam, instrumentaliter illam efficiunt. Neque gratia potest esse causa alia principalis tali instrumento vtens ad talem effectum, quam Deus, iuxta illud Psalm. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Et vt D. Thom. 3. par. quæst. 60. art. 5. bene argumentatur, solius Dei est sanctificare hominem: quod fit per gratiæ infusionem in animam.

Atque hinc est quod Ecclesia non potest mutare ea quæ sunt essentialia sacramentis, prout attigit Concil. Trid. sess. 21. cap. 2. probantque Couar. in lib. 1. variar. resolution. cap. 10. num. 7. & Suarez in seq. sect. 6. Neque etiam potest impedire effectum sacramentorum, quando essentialia sufficienter concurrunt in eorum administratione: nempe cum idoneus minister, adhibita idonea materia & forma, intendit conferre sacramentum, prout quoque probant Couar. in sequ. num. 8. & Suarez in eadem sect. Ratio vero in promptu est: quod Dei voluntati nemo resistere possit, ex cap. 13. libri Esther vers. 9. Quamquam in penitentia & Matrimonio est aliqua à cæteris diuersa ratio: prout idem Couar. notat in Epitome 4. Decret. par. 2. cap. 6. §. 10. nu. 17. & adhuc Suarez in fine eiusdem